СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 75. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, вівторок, 1-го квітня 1947. No. 75. JERSEY CITY and NEW YORK, Tuesday, April 1, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ШАХТЯРІ ВИХОДЯТЬ НА ДЕМОНСТРАЦІЮ НА ЗНАК ЖАЛОБИ

Починаючи від вівтірка 1 квітня шахтярі в копальнях мягкого вугілля у Злучених Державах перервали працю на один тиждень на знак жалоби по погибших товаришах праці в закопі в Сентралії, в Ілиной. Усіх погибших нараховують 111. Жалоба має бути теж протестом проти урядових чинників тому, що вони не виконували постанов закона про безпеченство робітників у копальнях. Демонстрацію доручив предсідник майнерської юнії Джан Дж. Луїс, який закидає секретареві внутрішніх справ Джуліюсові Кругові недбальство у нагляді на безпеченством при праці в копальнях.

Секретар Круг заявив, що він приготовляє для вжитку конгресу звіт про безпеченство у вугіляних шахтах. Двайт Г. Грін, губернатор стейту Ілиной, наказав замкнути шахти у своїм сейті, аж до провірки безпеченства.

При відшукуванні тіл шахтярів, найдено деякі групи небіжчиків, які не згинули негайно після вибуху. Деякі з них полишали писані доручення і прощання до своїх рідних перед смертю.

ВІЧЕ В ДІТРОЙТІ ВИКАЗУЄ ДАЛЬШЕ ВЕЛИКЕ ЗАІНТЕРЕСУВАННЯ СКИТАЛЬЧОЮ ПРОБЛЕМОЮ.

Телефоном до „Свободи" з Дітройту сповіщають про велике заінтересування тамошніх українців справою українських скитальників в Европі, виявлене на вічу, в неділю 30 березня. Віче скликав „Юкрейніен Вор Риліф" під проводом адв. Івана Панчука. Після вичерпного реферату свіжо повернувшого з Европи д-ра В. Ґалана, зібрані в числі 800 людей склали на допомогову акцію готівкою $1,946, не зважаючи на це, що в біжучім місяці вже зібрано в Дітройті около $5,000 на різні народні цілі. На вічу прийнято резолюції з домаганням облекшення іміграційного закона і за признання українських скитальців як окрему національну одиницю в Европі, якій належиться окрема квота при іміграції. Щоденник Дітройт Нюз помістив обильний звіт з віча й інтервю з д-ром Ґаланом про положення українських скитальників. Мишигенський комітет Гарисона для іміграції запросив д-ра Ґалана прибути на наради і скласти звіт про положення українських скитальників в Европі в ціли поінформування ширшого американського загалу про цю проблему.

ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ КОМУНІСТІВ ДЛЯ КОНГРЕСУ.

Комісія для Неамериканських Діянь палати репрезентантів зладила для вжитку конгресу повний звіт з діяльности Американської Комуністичної Партії з приложенням численних документів. Звіт обіймає 26,000 слів і в ньому подані вичерпні вісті про організацію і діяльність партії. Комітет доводить, що Американська Комуністична Партія стоїть під наказами з Москви та виконує роботу з підготовою для насильного скинення американського демократичного уряду і для заведення диктатури. Комісія приходить до висновку, що треба перевести додаткові закони, які мали б на меті перешкодити дальшій конспіративній роботі комуністів.

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ ПРОЗИВАЄ КОМІСІЮ.

У великих щоденниках появилися оголошення на цілу сторінку, платні Комуністичною Партією Злучених Держав Америки, з наголовком: „Чого Неамериканський Комітет Палати не чув". В оголошенні Комуністична Партія переконує публику, що бил про заборону партії є противний конституції — і що комуністи це американські патріоти.

АЛІЯНТИ НЕЛЮДЯНІ СУПРОТИ СКИТАЛЬНИКІВ.

Бувший підсекретар стейту Адолф А. Берлі реферував про положення скитальників в Европі на зібранні Американської Федерації Інтернаціональних Інститутів в готелю Ст. Мориц у Ню Йорку в пятницю 28 березня. Він виказав, що масова еміграція з країн Східньої Европи була викликана союзом Гітлера зо Сталіном і тому висловив здивування, як можуть Аліянти так цинічно ставитися тепер до питання скитальців. Він заявив, що не всі скитальці є жертвою жорстокости націстів, а багато з них є жертвою помилок Аліянтів. Він пригадав, що сотки тисяч скитальців можуть загинути в советській зоні і „колись буде продерта заслона історії, може показатися, що наші побоювання були оправдані". Берлі домагався підтримати зміну іміграційного закона, так, як це предявляє бувший комісар іміграції Ирл Г. Гарисон, тобто, щоб дозволити 400,000 скитальникам приїхати до Злучених Держав упродовж 4— літ понад звичайну іміграційну квоту. Він вказав, що скитальники це цінний елемент і тому неоправдана є пропаганда проти них. Самий Ню Йорк може змістити 50,000 свіжих імігрантів і цього не можна буде пізнати в місті.

Українська Повстанська Армія в боротьбі

УБИТО ЗАСТУПНИКА ПОЛЬСЬКОГО МІНІСТРА ОБОРНИ, ГЕН. К. СВЕРЧЕВСКОГО, ОДНОГО ПОЛКОВНИКА ТА ОДНОГО ВОЯКА. — ШИРОКИЙ ВІДГОМІН В ПОЛЬЩІ ТА В СВІТІ

Москва, 28. березня. (Ройтер). — Советська пресова агенція ТАСС подала сьогодні повідомлення з Варшави про вбивство вояками Української Повстанської Армії польського заступника міністра народної оборони генерал-полковника Карла Сверчевского. Згідно з повідомленням ТАСС польське міністерство народної оборони проголосило такий офіційний комунікат: „Дня 27-го березня генерал-полковник Кароль Сверчевскі, заступник міністра народної оборони і герой битви Міси Лужицької був вбитий підступно українськими фашистами недалеко міста Сянока". В першому американському коментарі тільки додано, що місто Сянок лежить на лівому березі ріки Сян, у віддалені понад 10 миль від чехословацького кордону, та що генерал Сверчевскі був відомий як „генерал Вальтер" в Міжнародній Бригаді під час громадянської війни в Еспанії.

ЯК УБИТО ГЕНЕРАЛА СВЕРЧЕВСКОГО.

Варшава, 29. березня. — Ню Йорк Таймс в окремій кореспонденції свого дописувача Сіднея Ґросона з Варшави подає такі інформації: „Польська армія почала інтензивні розшуки в лісистих і гірських теренах південно-східної Польщі, де українські терористи убили заступника міністра народної оборони, ген. Карла Сверчевского. Генерал Сверчевскі, провідний комуніст, попав в засідку під час інспекції зеднань польської армії на російському кордоні. В короткій, запеклій битві з відділом Української Повстанської Армії він і його двох вояків були убиті на місці, а командуючий його прибічною сторожею полковник та трьох інших вояків були поранені. Заступник міністра, в товаристві команданта Краківської військової округи ген. Весковского, перевів рано інспекцію піхотного полку в Балигороді. З трьома малими відділами вояків, як прибічною сторожею, він вибрався до Щена через територію, на якій находилася головна квартира УПА, завзятої націоналістичної організації, яка діє по обох боках російсько-польського кордону та однаково поборює тут як польську так і російську владу.

„Засідку виконано в год. 10-ій зранку в гірському провалі. Українці засипали військову автомашину стрілами, ще заки прибічна сторожа могла відповісти. Загін (УПА) швидко відступив, переслідуваний вояками. Немає повідомлення, щоб хто з терористів був убитий, або зловлений. Тіло генерала Сверчевского, що був краще відомий, як генерал Вальтер, командир 35-тої міжнародної дивізії лоялістів під час еспанської громадянської війни, було перевезено сьогодні літаком до Варшави. На аеродромі його зустрічали всі члени уряду та тисячі мешканців столиці, створивши шпалір здовж шляху, яким везено домовину, на чолі процесії з 200 автомашин. Похорони відбудуться в понеділок.

УПА ВЕДЕ БОРОТЬБУ ПРОТИ ВСІХ ВОРОГІВ УКРАЇНИ.

„УПА донедавна тероризувала цілу південно-східну частину Польщі вбивствами і плюндруванням. Коли країна після виборів успокоїлася, рухомі загони УПА держалися тісно своїх гірських і лісистих кріпвок. Засідка була їх першою більшою акцією від деякого часу. Ще тільки вчера, заки вістка про вбивство дійшла до столиці, речник міністерства закордонних справ заявив, що „польські шляхи майже повністю забезпечені". В противенстві до НСЗ та ВІН, інших головних підпольних організацій в Польщі, які є насамперед проти-комуністичні, УПА веде терористичну війну без різниці проти всіх не-українців.

ГЕН. СВЕРЧЕВСКІ — ВИЗНАЧНИЙ КОМУНІСТ.

„Генерал Сверчевскі був членом Центрального Комітету Комуністичної партії. Хоча він занімав тільки другий пост заступника міністра, численні спостерігачі вважали його тут найголовнішим військовиком Польщі. Він народився у Варшаві 50 років тому і в 1915 році був разом з його сімею забраний до Росії. Він боровся в рядах червоної армії в інтервенційній війні після революції, а в 1920-ому році був з військами червоної армії, які поборювали український визвольний рух. В р. 1926 він був післаний до Академії ім. Фрунзе в Москві, що є високою школою російського генерального штабу. Міжнародню увагу він звернув на себе під час громадянської війни в Еспанії, в якій він початково командував 14-ою (французькою) інтернаціональною бригадою. Генерал Сверчевскі був основником польської армії в Росії, а польське громадянство прийняв вже після закінчення війни з Німеччиною, бажаючи залишитись в Польщі. Він провадив польську армію до Дрезден, а опісля виконував деякі обовязки в червоній армії під час боротьби за звільнення Чехословаччини.

Президент Болеслав Берут та премієр Юзеф Церанкевич були між провідниками, які віддавали честь його памяті. Його самого названо „борцем за свободу" та польським героем". Стільки написав про цю подію Ню Йорк Таймс.

ПОЛЬСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ МОБІЛІЗУЮТЬ АРМІЮ ДО БОРОТЬБИ З УПА.

УПА виключена від амнестії.

Варшава, 30. березня. — Юнайтед Прес подала сьогодні в Варшави таку вістку: „Сьогодні негайно змобілізовано зеднання польської армії з метою розшуків в південно-східній Польщі за українськими повстанцями, які вбили в пятницю вишколеного Советами генерала Кароля Сверчевского та його двох помічників. В Польщі спущено прапори до половини машту, а міністерства, школи і банки будуть закриті у вівторок, коли має відбутися державний похорон Сверчевского, що був заступником міністра оборони та якого вважалося організаційним генієм польської армії. Тіло генерала лежить тепер в міністерстві національної оборони.

„Військо буде вислане для провірки теренів близько советського кордону, де валка ген. Сверчевского була введена українцями в засідку у вузькому гірському просмику. Українці нагло засипали валку генерала стрілами і зникли в лісі, ще заки сторожа генерала вспіла відповісти на вогонь. Генерал, один полковник та один помічник були вбиті, а трьох інших вояків поранено. В пятницю, після смерти генерала, на підставі окремого закону польського уряду Українська Повстанська Армія була виключена від проголошеної після виборів загальної амнестії.

ШИРОКИЙ ВІДГОМІН У СВІТІ.

Вбивство польського заступника міністра народної оборони ген. Сверчевского вояками Української Повстанської Армії — якщо вірити офіціяльним польським повідомленням — відбилося широким відгомоном в цілому світі. Пресові агенції і часописи, повідомляючи про цей факт, дають теж всілякі вияснення та інформації щодо Української Повстанської Армії, її боротьби та цілей.

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ СВЯТА В НЮ ЙОРКУ, НЮ ГЕВЕН (КОНН.) І ПЕРТ АМБОЙ (Н. ДЖ.)

Ню Йорк, Н. Й., 30. березня. — Сьогодні тут відбулося Шевченківське Свято, на програму якого склались виступи Молодечого Хору під управою С. Марусевича, сольові виступи Анни Тростянецької (сопран) і М. Дикого (баритон), промови Юлії Кусий-Добрянської і проф. Миколи Чубатого та декламації. Приявних було біля 400 осіб.

Ню Гевен, Конн., 30. березня. — На Шевченківському Концерті, програму якого виповнили хор під управою о. Борси, промова Д. Галичина і ін., зібрано понад $200 на допом. акцію.

Перт Амбой, 30. березня. — Сьогодні тут відбулося Шевченківське Свято, на програму якого склались хорові точки у виконанні хору під управою п. Грабара, промови о. Шуховського і Ст. Шумейка та декламації.

КОНФЕРЕНЦІЯ У МОСКВІ

Москва, 31 березня. — Конференція в Москві — згідно з твердженням секретара стейту ген. Маршала — позначується „більше отвертістю, ніж успіхом". В нічому не полагоджено противорічностей між західними великодержавами та Советським Союзом. На порядку нарад за останні два дні були справи німецьких посілостей в Австрії, німецькі воєнні відшкодовання, майбутня мирова конференція з Німеччиною та цілий ряд інших справ. Одноздідно стверджується, що ген. Маршал є центральною особою на Московській конференції і він щораз гостріше ставиться до постійної советської опозиції та до безплідних говорень. Конференція повинна закінчитися в першій половині квітня. Ген Маршал запропонував, щоб її закінчити вже 2-го квітня. Молотов і Бевин прохали „часу до надуми".

НАЦІСТСЬКА АРМІЯ В СОВЄТАХ.

Рим, 30 березня. — Ватиканське бюро реєстрації воєнних полонених потверджує статистичні дані Міжнародного Червоного Хреста, що Советський Союз скриває 2 мільйони німецьких воєнних полонених. Советський Союз взяв в полон усіх 4 мільйони німців. Один мільйон було репатрійовано, а кількість перебуваючих ще в полоні німців Молотов подав на конференції на це цілий мільйон. Де поділося два мільйони? У Вашинґтоні є відомості, що цих два мільйони націстських вояків большевики відповідно „перевиховують" для своїх дальших „невідомих" цілей. При цій нагоді знова згадується гітлерівського маршала Павлюса та інших німецьких генералів, які свого часу створили були в Москві „Комітет визволення Німеччини".

ГОЛОДОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ.

Діссельдорф, 29 березня. — В британській окупаційній зоні Німеччини почалися серіозні голодові заворушення місцевого населення. Німці протестують проти браку харчів, демонструють по вулицях, при чому в поодиноких випадках доходило до малих зударів з британською залогою, і т. п. В голодовій демонстрації в Дісельдорфі мало взяти участь 100,000 осіб.

„РОЗЄДНУЙ І ПАНУЙ" В ПОЛЬЩІ.

Варшава, 30 березня. — Верховна Рада Польського Строніцтва Людового (партія Міколайчика) повідомила сьогодні, що Міколайчик викинув з цеї партії шістьох її провідних членів за бунт проти нього у звязку з недавними виборами. Вважається, що в цій партії тепер прийде до розколу, чого теж собі бажає та в якому напрямку працює польська урядова большевицька партія. Розкол в партії Міколайчика означав би початок кінця цеї єдиної легальної опозиційної партії в сьогоднішній большевицькій Польщі. Рівночасно повідомляється з Варшави про реорганізацію завдань в уряді, при чому ще більше скріплено владу комуністичних міністрів.

ОСТИН: АМЕРИКАНСЬКА ДОПОМОГА ГРЕЦІЇ СКРІПЛЮЄ О. Д.

Лейк Соксес, 29 березня.—Американський представник в О. О. Д. Ворен Р. Остин виступив вчера в Раді Безпеки О. Д. з важливою промовою, повідомляючи офіціяльно про американські заходи допомоги Греції і Туреччині, заки це зможе зробити О.О.Д. Остин заявив, що ця акція Злучених Держав серіозно скріплює О. Д., піддержуючи колективну міжнародню безпеку.

БОЇ В ГРЕЦІЇ.

Атени, 30 березня. — Грецька преса повідомляє сьогодні про „успішний розвиток боїв" між урядовими військами і загоном большевицьких партизанів, зложеним з 1,500 осіб в гористій частині центральної Греції.

СТАЛІН КОНСЕКВЕНТНИЙ В ГІТЛЕРІВСЬКИХ ЗАКОНАХ.

Лондон, 30 березня. — Речник британського міністерства закордонних справ заявив, що Сталін відкинув прохання міністра Бевина, щоби дозволити 15 советським громадянкам, які вийшли замуж за британських вояків, виїхати до Англії.

40 УБИТИХ І 137 ПОРАНЕНИХ В ЗАВОРУШЕННЯХ В ІНДІЇ.

Бомбей, 31 березня. — В поодиноких районах Бомбаю вибухли сьогодні знова криваві заворушення на тлі партійних порахунків між гіндусами і музулманами. У висліді 40 осіб було вбитих і 137 поранених.

УКРАЇНСЬКИЙ РАДІО-КОНЦЕРТ З ПАРИЖА.

Париж, 31 березня. (Телеграма до Свободи). — В середу, дня 2-го квітня в год. 8.30 Паризька радіовисильна передаватиме Концерт українських велико-пісних та страсних пісень у виконані Українського Хору під управою о. проф. Северина Сапруна. Американські українці можуть послухати цего концерту на филі 462 метрів в годині 3.30 після полудня.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDEL 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДОБРА НАГОДА ШИРИТИ ПРАВДУ ПРО УКРАЇНУ

Мабуть усі ми відчуваємо, що тепер прийшла пора, коли буде можна лекше капіталізувати на американськім грунті ту велику працю, якої американські українці ніколи не жаліли, коли ішло про оборону їхніх братів і сестер за морем, чи взагалі України та українського народу. Як зявились в Америці комуністи, то вони стали відразу найбільшими ворогами цеї праці й правди про Україну, а що їх впливи сягали до цього часу дуже далеко, широко й глибоко, то й не диво, що так тяжко було нам тут поширювати такі відомости про Україну, що не мали апробати Кремля. Крім цього є ще далі на ріжних важних становищах „російські неділимці", що знають тільки один російський нарід і одну, неділиму Росію. Є і польські сліпці й шовіністи, що не думають за Варшаву, але за „польський" Львів. Теж і давнє кацапство шле час від часу якийсь передпотоповий меморіял до Вашингтону в справі возєднання усіх „русских" земель, дістаючи в такому ділі, як от в Сан Франсиско, ще й поміч з боку Мануїльських і їм подібних „представників" України. Баламуту вносять ще й такі як „Соединеніє", що далі зараховує виходців з Карпатської України до „Рошенс". Та все це нічим в порівнанні з цею баламутою, яку пробували внести комуністи зі своєю советською „незалежною", „вільною" і „возєднаною" Україною, викривляючи таким способом найсвятіші ідеали і мрії українських борців і мучеників та найбільших синів і дочок України.

Сказаного досить, щоб зрозуміти, що нам треба ще далі ширити правду про Україну. Американське громадянство, що отрясається тепер зі совєтофільства і пізнає, яка це небезпека суне з Москви, зрозуміє тепер краще теж і трагедію українського народу та його вікову боротьбу з Москвою. Одначе правду про Україну треба ширити всюди, теж між американцями польського, жидівського, чи якого іншого походження. Знов добра книжка є чи не найліпшим засобом до ширення цеї правди, бо культурним і переконливим. Те й мав Український Народний Союз на увазі, коли взявся видавати такі книжки. У. Н. Союз своє зробив, книжки видав і з кожної з них розіслав даром по 500 примірників у найважніші місця. Решту мусить зробити загал. Ось ті книжки:

A HISTORY OF UKRAINE, by Michael Hrushevsky,
UKRAINIAN LITERATURE, by Prof. Clarence A. Manning,
THE UKRAINE: A SUBMERGEI NATION, by W. H. Chamberlin,
TARAS SHEVCHENKO, by Clarence A. Manning,
BOHDAN, HETMAN OF UKRAINE, by George Vernadsky,
THE STORY OF THE UKRAINE, by Clarence A. Manning.

У. Н. Союз не думає на цьому кінчити свою культурну, видавничу працю. Ще треба видати, наприклад, переклади з української літератури, чи книжку про Івана Франка. Згадуємо за це, бо це вже майже готове до друку, але в першу чергу треба, щоб розійшлись тисячі книжок, що є на полицях, бо вони призначені не на лежання, а на ширення правди про Україну.

Комунізм у республиках Південної Америки

Відважний виступ колишнього американського амбасадора в конгресі Вилйема С. Булита з його оцінкою небезпеки к о м у н і з м у для Злучених Держав нагадує подібну осторогу різних американських кореспондентів. Перед чотирма місяцями вислав щоденник Ню Йорк Таймс свого кореспондента до Південної Америки, щоб зібрати з першої руки інформації про поширення комунізму в тамошніх республиках. Кореспондент, вернувши з подорожі, оприлюднив свій звіт в кількох числах, подаючи при цім вказівки, яке становище заняти супроти нової загрози.

Показується, що інформації кореспондента Таймсу були вірні, коли на небезпеку комунізму звернув тепер увагу один з першорядних дипломатів і при цій нагоді подав свій здогад, як Совети можуть опанувати Злучені Держави через поширення комунізму як їхньої авангарди в країнах Південної Америки. Він передбачає таку советську стратегію: Опанування Франції дасть Советам можність поширити свою диктатуру на африканські колонії. Коли вони займуть пристань Дакар в Африці над берегом Атлантійського океану, то звідси вже близька повітряна дорога до Бразилії й інших південно-американських країн. З Південної Америки Совети вишлють „російські літаки з французькими написами" на завоювання Злучених Держав, де тимчасом комуністи вже приготовлять грунт для ворожої інвазії.

На скільки така стратегія є можлива, про це можуть сказати знавці военного ремесла. А що це не є виключене, показується на прикладі націстів, як вони „розмягчували" наперед громадянство в якомусь краю, заки виконали свій наїзд.

Йде лише про провірення, на скільки південно американські республики вже „розмягчені" і підготовані на прийняття комуно - большевиків. Про це тепер звідомляє з Вашингтону Фредерик Окснер, кореспондент газетного концерну Скрипс - Гаверда. Він відбув 4-місячну подорож до країн Південної Америки і щойно повернувся з інформаційної подорожі.

Окстер порівнує положення Греції й Туреччини з положенням в Південній Америці і твердить, що для Злучених Держав існує більша небезпека від комуно-большевизму в країнах латинської Америки, ніж від зайняття Советами Греції й Туреччини.

Особливу увагу звертає Окснер на остров Кубу, що лежить лише у стомилевій віддалі на опанування усіх південно - американських країв. Хоч там, як писав свого часу один кореспондент до нюйорської газети, є лише „півтора советського громадянина", то советська амбасада на Кубі примістила в своїх бюрах кількадесять урядовців. Подібні явища можна було завважати негайно після війни вже і в інших південно-американських республиках, а між м і с ц е в и м и комуністичними партіями і советськими амбасадами було все близьке порозуміння. Кожну республику Совети обмотували на підставі специяльно розробленого пляну і тому не можна було зпочатку відчути, що тут діє одна рука. Аж як прийшов час на акцію, тоді щойно можна було запримітити, що ніщо не діється припадково, а десь мусить бути приміщена одна команда, яка видає накази всім комуністам.

Правда, не всі країни однаково загрожені комунізмом: у деяких вони лише втримуються на поверхні, в інших вони вже мають своїх однодумців у міністерствах. Назагал одначе комунізм, як каже Окстер, розпаношився вже там сильніше, ніж ще так недавно розпаношився був там фашизм або націзм. Спільною ціхою комуністичної акції в країнах латинської Америки є поширювання ворожнечі до Злучених Держав Північної Америки. Така агітація йде тим лекше, що кожен боїться сильного сусіда, яким є З. Д. А. Наша держава має в Південній Америці великі інвестиції, отже цю силу можна всюди бачити. Комуністам легко повести агітацію проти „імперіялізму північного к о л о с а", щоб розбурхати фантазію місцевого населення. Це є звісна тактика: „Ловіть злодія", щоб відвернути увагу від комуністичних затій.

Чи Злучені Держави ведуть яку протиофензиву в країнах Південної Америки? На це відповідає Окстер так: Злучені Держави не мають формальної програми для поборювання комунізму, так як от тепер президент розпочав акцію для спинення комунізму в Греції. Звичайно, праця американських республик обмежується до зареєстрування діяльности місцевих комуністів і до переслання цих відомостей до Вашингтону. Щойно у стейтовім департаменті переглядає ці звідомлення Інститут Міжамериканських Справ і в порозумінні з урядами відповідних південних республик пробує повести освідомлюючу акцію, або давати господарську допомогу, щоб у такий спосіб усунути умовини, які творять підложжя для поширення комунізму. За тим іде праця Бюра Міжнародніх Інформацій і К у л ь т у р н и х Справ. Це Бюро передає по радіо та через пресу інформації з американського становища і це в частині злагіднює атаки комуністів.

Очевидно, що в кожній республиці є місцеві чинники, які самочинно поборюють комунізм. Найсильнішою у поборюванні комунізму є там Католицька Церква й тому проти неї йде найсильніша атака комуністів. Одначе комуністи не уступають під ніякою моральною пресією із своїх позицій і вони йдуть перебоем безогляду на успіх їхньої праці. Вони не мають нічого до втрати, бо як їм не стане своїх засобів, для місцевої пропаганди, то все хтось їм дасть поміч із заграниці.

Досі найбільший успіх із усіх південно-американських республик осягнули комуністи в Чіле, де вони підтримали при виборах і причинилися до вибору президента Ґонсалеса Віделі. За те він назначив трьох комуністів міністрами в своїм кабінеті. В інших країнах їхні урядові осяги такі: У Бразилії мають комуністи 17 послів у конгресі; у Перу чотири, в Колюмбії двох, у Венесуелі двох. Інтересне, що в комуністичній твердині, тобто на Кубі, комуністи не мають ні одного посла, зате вони опанували весь юнійний рух і уряд на ділі залежний від їх волі. Щодо Куби, то це вже справа комуністичної стратегії, щоб не звертати на себе уваги свого могутнього сусіда — Злучених Держав.

Соціяльно-економічні противенства в колективному господарстві СРСР.

(Надіслане з Европи для „Свободи").

Як відомо, керівні органи большевицької Росії (Рада міністрів СРСР і ЦК ВКП(б) поставили собі метою, через знищення приватного сільського господарства завести на його місце — комуністичне. Це мало статись головним чином через заснування радгоспів (совхозов) і колгоспів (колхозов), себто державних і артільних колективних господарств. Засновувано їх по приказу, отже силою і терором. В Україні мали ці заходи не тільки економічний характер, але ще й глибоко-національно-політичний. Адже ж українське село з його приватним господарством в часах до большевицького п е р е вороту було все таки основою українства та його змагань. Тим суворіше виступали проти нього російські большевики. Заможне українське селянство (куркулів). Москва знищила не тільки економічно, але й здебільшого фізично. Незаможне, що залишилось, терором гнала в колгоспи, де воно мало перейти виховну комуністичну, а разом з цим і денаціоналізаційну школу.

Чим стало в дійсности комуністичне сільське господарство в большевицькій Росії?

Безумовно, приватне сільське господарство в Росії, як і всюди інде, було капіталістичне. Селянин без огляду на соціяльні різниці, був привязаний до **своєї** землі. Він любив її, жив нею. І це був увесь його світ. Робітник у приватному сільському господарстві як в капіталістичному підприємстві, був наймитом, але **вільним наймитом.** Економічна експлуатація його через приватний сільський капітал зводилась до того, що надвартість його праці присвоював собі приватний сільський підприємець. Позатим він був власним своїм паном і мав повну свободу руху. Міг кидати працю, міг боротись проти визиску, мав право змови, страйку, тощо.

В комуністичному сільському господарстві становище селянина радикально змінилось. Держава насильно гнала його в радгоспи й колгоспи. Позбувши його власної землі, худоби, реманенту навіть і хати, вона кидала його в змеханізоване колективне господарство з його тракторами, комбайнами, моторовими машинами, тощо, та заставляла селянина, привязаного досі до власної своєї землі, працювати в користь держави, залишаючи йому тільки помалі засоби на існування. Колись, за феодальних, середневікових часів, селянин, що відробляв панщину, був привязаний до панської землі (glebal adscriptus) і не мав права кидати її під карою смерти. В комуністинчому сільському господарстві став він привязаний до державної землі (радгоспів і колгоспів), і не має права своєвільно кидати працю на ній і не має ніякого права боротися проти своєї експлуатації (страйкувати, то що). Надвартість його праці іде всеціло в користь б. держави, як єдиного підприємця. Отож комуністичне сільське господарство стало **Державно-капіталістичним,** а робітник у ньому став **невільним рабом держави.**

Проте, справа скомунізування сільского господарства в Советах не пішла так легко, як це бажалось керівним її органам. Селянина, з його власницькою психологією, не так легко можна було убрати в шори невільника державного капіталізму. Проти державно-капіталістичної централізації та експлуатації селянина в комуністичному сільському господарстві стали проявлятись і розвиватись центрофугальні (відосередні), отже протидержавні змагання (тенденції). Селянин-колгоспник не міг позбутись своєї власницької психології. Нахилів його до приватної господарки не можна було знищити, тим більше, що він почував усю безнадійність свого економічного становища в колективному господарстві. Держава пішла йому з цього погляду на невеличкі уступки, дозволяючи йому мати дрібний клаптик приватної землі та обробляти його п р и в а т но. Проте, це не розвязувало справи. Раз почалася його скрита боротьба й ненависть проти режиму й державного капіталізму від самих початків існування колгоспів, вона стала невтихати, переходила різні свої стадії та триває й досі.

Проти цього процесу з природи речі мусіли виступати керівні советські органи, щоб найгострішими мірами кожночасно душити й нищити небезпечні й ворожі для себе змагання в колгоспах.

Останні місяці принесли нам нову хвилю найгостріших мір керівних бол. органів проти надужить і державно-ворожих змагань у колгоспах, з якими коротко заязнайомимо читача.

Здача хліба колгоспами для держави за 1946 рік після наміченого нею пляну рішуче не дописала. Проте, знайшлись колгоспи, які здали хліб понад приписану їм норму. Перші зробили це Алтайські колгоспи (на монгольській границі), які здали хліб понад намічену їм державним пляном скількість. Мало того. Вони звернулись з початком вересня 1946 р. із зазивом до уолгоспів усеї бол. Росії, щоб усі вони пішли на перегони за їх прикладом. Наскільки пішли за цим зазивом інші колгоспи і скільки здали понад норму, говорять про це такі цифри: Білоруська РСР 1,100,000 пудів хліба; Литовська РСР.: 1,000,000 пудів хл.; Естонська РСР.: 500,000 п. х.; Татарська автономна область: 250,000 п. х.; Львівський район 100,000 пудів хліба.

Не можна сказати, щоб ці р е з у л ь т а т и „соревнования" колгоспів були великі. Навпаки, коли взяти на увагу колосальні простори бол. Росії — вони більш як скромні. Немає в списку ні самої Московщини, ні України, де була в 1946 р. велика посуха. Проте картина міняється, коли зважити, що велика більшість колгоспів не виконала свого нормального обовязку та з різних причин не здала державі хліба.

Зприводу здачі хліба для держави вище наведеними килгоспами п о н а д норму, большевицькі часописі сна-

Ол. Луговий. Права застережені.

Дажбожі Внуки

I. НА ЧУЖИНІ МІЖ СВОЇМИ

1)

ВІД АВТОРА.

На Літературний Конкурс Українського Народного Союзу у 1945 році, автор виготовляв одночасно дві повісти: — „Діти Степу", чи „Безхатний", по імени героя того твору, і — „Дажбожі Внуки", — так названої, по причині, що виводяться там люди з соняшними характерами, а Дажбог — це Божок Сонця давної України. Перша повість — Безхатний — взята з дещо злагідненої дійсности.

„Дажбожі Внуки" не відповідали умовам конкурсу вже по свойому розмірові, та й час на написання був ограничений. Ділиться ця праця на три частини. Виводяться у ній наші далекосяглі можливости, якщо поміж українством знайдуться люди, з прикметами героїв Дажбожих внуків хоча б у приближенні. Виведене їх персональне і громадське життя, готування до боротьби за національні і вселюдські ідеали, тяжка затяжна боротьба, пориви, і врешті перемога. Не бракує у цій праці фаталізму, містичного забарвлення, віри героїв у призначення. Проходить життя групи людей — інтелігентів і простих людей, Дажбожих нащадків. Виводиться і їхні антиподи.

Герої „Дажбожих внуків" не є добрими, прирівнюючи до загальних понять про доброту людини. Вони чесні, відважні, справедливі і гуманні, гуманні до тої хвилі, доки гуманність не розходиться з справедливістю. При потребі не вагаються виявити жорстокість, раз того вимагає справедливість. Надмірна доброта українству все шкодила... Це при читанні необхідно памятати!

Ол. Луговий.

Ростислав і Ірина.

Головна вулиця західної частини більшого міста хліборобської Канади. Що це за місто — байдуже: всі, західні міста одне на друге надто подібні. Ріка, чи навіть мізерний потічок перетинає звичайно місто на дві частини, — східню і західню, або ж, — в залежності який ґеографічний напрямок облюбувала ріка — на південну і північну. Ріці на перекір перетинають міста тори залізниць, Сіпіяра й Сіенара, над торами зводяться високі мости, що лучать східню і західню половини вулиці, часом навпаки, залізничі мости над вулицями. І не знати, від чого властиво поділ міста пішов, чи від ріки, чи від залізниць. Через ріку також перепинено з десяток мостів для вигоди мешканців, по обох берегах — великі парки.

Вулиці так само одна на другу подібні, гей близнята. В центрі міста, відомо, великі камянинці, ратуш, великі магазини Ітона і Годсонбея, осібняки багатших. Від центра розходяться вулиці, чим далі до окраїн — з все меншими забудованими з цегли і дощок напереміну. Трапляються незабудовані дільниці. Рівні маґістралі вулиць зо сходу на захід і навпаки — нумеровані числами, — вулиця перша, друга, пята, двадцята, переходить гень, гень, за пів-сотку і більше. Маґістралі перетинають алеї, евню, з півночи на південь, означувані буквами абетки, щоб не плуталися адреси, у більш-менш рівній відсталі. Солідні будови шап, серед обширних, обгороджених високими дротяними сітками майданів, муровані у дві-три цегли доми, дощаті хати, хібарки, так звані „шанди". На кожному розі вулиць різні крамниці, ресторації, аптеки, банки. Скрізь крикливі, різнобравні вивіски з електричними часто написами, з намальованими просто на стінах оголошеннями, такого, приміром, змісту: — Нащо йти там, де вас ошукають — заходьте до нас! Або: — зайдіть до нас і заощадіть 15%! На банках написи — що банк такий то розпоряджує 10 мільйонами капіталу, й має 39 мільйонів резервових, хоч кожний знає, що банк той ледви десять тисяч зміг би виплатити готівкою... Та цур їм, це байдуже!... Поза тим — цементові хідники, телефонічні й ліхтарні стовпи по обох боках вулиць на милі вструнилися начеб вояки до перегляду. Вгорі численні дроти, — дротами, здається обплутані всі вулиці й перевулки. Серединою витягнулися кількаверстні вулиці — чотири їх, — блискучі трамваєві тори. Тягнуться гень, далеко, до обширного госпиталю на заході і до університетського городка на сході за річкою.

На схрещенні головної вулиці з евню, десь там на половині абетки, саме від банку навскісь через вулицю, кидається у вічи великий, на сусідні будинки зовсім неподібний дім. Двохповерховий, з червоної цегли, без єдиного напису, чи оголошення на стінах. Евню зо східного боку будинку усаджені сухітними білими осинами. Проминаючи той будинок по головній вулиці — можна побачити обширний, відгороджений від вулиці залізними штахетами, а з заходу і півночі дротяною сіткою ярдів тисяч на дві городець; у північно східньому кінці на червоно мальований гараж на авто, з заїздом від евню. На городі росте кілька диких яблунь, пара черешень, хущі Саскатуну, рубарб і хрін, грядки якісь. За роговим будинком, від вулиці троха в глибину — менший дім, також двоповерховий, с п о л учений чи то критим переходом, чи мабуть таки кімнатою-передпокоем, чи що там, так, що з дому меншого можна перейти до більшого надвір не виходячи. Здовж трьох стін менший дім обсаджений цвітами, цементований вхід у фіртку й на рундук під балконом, підтримуваним білими колонками, подвійні двері. Багато вікон у обох будинках, може зо пятьдесять, тільки вікна не американського стилю — відчиняються, а не піднимаються, як скрізь по Канаді.

(Дальше буде).

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Стейтова Рада Громадської Єдности в Каліфорнії

Все більше громад в містечках та великих містах Злучених Держав закладають свої ради з метою поліпшення відносин поміж людьми ріжних груп. Але поки що є, здається, тільки одна стейтова організація того роду — Стейтова Рада Громадської Єдности в Каліфорнії.

В тім стейті західного побережжя, серед сонця і мряки, овочевих садків, виниць, гір, лісів та пустарів — де бувають часом землетруси — живе чимало мексиканців, японців, хінців, филипинців та, з часу війни, нігрів. Поміж так званим білим населенням є групи ріжного національного походження. Є там: вірмени, французи, німці, греки, мадяри, італійці, литвини, португальці, росіяни, еспанці, шведи, евреї та інші. Як природа Каліфорнії, так і її справа людських взаємовідносин є ріжноманітні, більш складні чк в інших частинах краю.

Гляньмо, для прикладу, на місто Лос Анджелес. Там живе значно більше мексиканців, ніж в якому іншому місті Північної Америки, за виключенням Мексико Ситі. Більшість з них — американці по народженню. Говорять вони еспанською мовою і живуть в бідних та брудних дільницях міста. Також добре знана є частина міста — „Маленьке Токіо" — з мешканцями японського роду. Після вивезення людей японського роду в часі війни, було привезено на воєнні фабрики в Лос Анджелес більше нігрів як їх було до війни на цілім західнім побережжі (стейти: Каліфорнія, Вашингтон та Орегон). Багато з них замешкали у звільнених домах „Малого Токіо". Коли по війні почали повертатися з таборів [illegible] японського роду, виникали на тому грунті ускладнення, непорозуміння.

Подивімся тепер на Сан Франсиско, що є на пять соток миль віддаленим на північ від Лос Анджелес. Є в тім місті найбільше „Хінське Місто" („Чайнатавн") поза Азією. Відповідальні урядові в справах замешкання кажуть, що то є найбільш перенаселена дільниця в Злучених Державах. Неподібно до інших, „дуже помітних груп" серед населення Каліфорнії, хінці поволі позбуваються тих упереджень, що тримали їх цілі покоління на положенні окремої нижчої касти.

Звернім увагу на филипинців. Дві третини з 45,000 филипинців, що живуть в Злучених Державах, мешкають в Каліфорнії. Яких три чверти з них є сільськими робітниками, що переїздять з місця на місце. До такого кочового життя змушує їх — так як і японців — спеціяльний земельний закон для чужинців в стейті Каліфорнії. Той закон забороняє їм володіти землею і дозволяє тільки арендувати і то лише на пару років.

Це є лише кілька з тих важних справ, за полагодження яких старається Стейтова Рада Громадської Єдности.

Рада зорганізувалася щойно рік тому. Проте, як дійшло до її створення, що вона зробила — чи старалась зробити — та про її пляни на будуче подав недавно кореспондент щоденника Ню Йорк Таймс — Лоренц Е. Дейвис.

Як подає Л. Дейвис, Рада виникла з рамени Комітету Пацифічного Побережжя для переведення американських принципів та справедливости. Той Комітет створено по війні з метою допомогти особам японського роду відзискати свої права і положення в громадах, з яких їх вивезли в 1942 році. Але члени Комітету скоро прийшли до переконання, що вони зможуть ліпше помогти американським японцям, наколи будуть обороняти права для всіх меншин. Представники Американської Ради Расових Відносин, з головним осідком в Шикаго, по досліджені життя каліфорнійських громад, дійшли до такого самого висновку. Після кількох нарад, створено Стейтову Раду і приняли „комітет праці", до якого увійшли: білі, нігри, японці, протестанти, католики, евреї, виховники, релігійні та робітничі провідники, республиканці, демократи.

На зборах в місяці лютім, подали свої звіти делегати, що заступали 43 між-релігійних та між-расових організацій. Вони свідомо заявили, що зроблено тільки перші кроки на довгому шляху, що мають перед собою. Проте, вже могли вказати на кілька випадків, коли меншинові групи, які здавна ставились з підозрінням — якщо не ворожо — одні до других, пристали тепер до спільного поборювання упереджень в освітній та в інших ділянках громадського життя.

На останнім засіданні, делегати домагалися відповідного законодавства та інших мір в справах мешкальних, сегрегації, дискримінації при приманні на працю, та в справах відшкодовання осіб японського роду за втрати, що вони понесли в наслідок евакуації військовою владою.

Щодо дискримінації при найманні на працю, делегати висловилися за відповідним законом, який забороняв би подібну дискримінацію. Вони підтримують стейтовий законопроект проти дискримінації — подібний до того, що було ухвалено в Ню Йорським стейті. Проект про створення комісії для догляду за справедливим приняттям на працю — який вважався незадовольняючим — виборці в Каліфорнії відкинули у виборах минулого листопада.

Делегати домагалися, аби Конгрес змінив діючий тепер закон про горожанство так, щоби кождий чужинець, який легально перебуває в Злучених Державах — незалежно від раси, кольору чи походження — включаючи японців, корейців, індохінців, сіямців, бурмців та роджених на острові Гуам (з Маріянських Островів), міг дістати американське горожанство через натуралізацію.

Видно, що люди, які творили Стейтову Раду Громадської Єдности в Каліфорнії, добре усвідомлюють, що треба робити аби демократія існувала для всіх американців. Підготовляючи свою працю, вони знають що Каліфорнія — як і інші стейти — не має тільки окрему справу японську, чи нігерську, чи протестанську, чи католицьку, чи еврейську. Натомість має завдання — ввести всі ці народи з їх культурними надбаннями в рух американського життя. Якщо інші стейти послідують за прикладом Каліфорнії, то хоч повільно, але має прийти до того, що всі американці почнуть примінювати на практиці, в щоденному житті, принципи людської волі та рівности, на яких творилася ця країна.

Загальна Рада — ФЛІС.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" І „ЮКРЕЙНІЕН ВІКЛІ"

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це адміністрацію „Свободи". Скоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання газети. З повідомленням просимо також висилати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволять присилати тільки готівку тому, що канадійських почтових значків не можна виміняти.

УКАЇНСЬКІ КОЛЬОНІЇ

В АРГЕНТИНІ, УРУГВАЮ І ПАРАГВАЮ

Країною, до якої скерувалася в часі між двома світовими війнами головна хвиля української еміграції, в Південній Америці, є Аргентина. Ніхто не провадить статистики цеї еміграції, і немає точних данних про її скількість, але вона є досить поважною. Єдиною підставою, на якій можливо базувати певні здогади, є офіційні звіти Аргентинського Еміграційного Уряду, які подають скількість емігрантів, що прибули з Польщі, між 1920 і 1940 роками, кругло на 360 тисяч душ. Сюди входять українці, жиди, поляки і білоруси та в невеликій кількості литовці. Коли прийняти під увагу факт існування української еміграції до 1920 року і поважну скількість українців між емігрантами, що мали польські пашпорти, то українську еміграцію в Аргентині можна оцінювати на кругло 100 тисяч душ.

Приплив українських емігрантів до берегів Ля Пляти відбувся кількома филями. Першу филю становили 80 родин, які прибули в 1894 і слідуючих роках з Товмацького повіту в Галичині та поселилися компактно масою на найдальше на північ положеній території Місіонес. Віддаль цеї території від промислових центрів і брак шляхів спричинили, що ця еміграція збереглася в свойому майже первісному вигляді до наших часів і спромоглася витворити там свій старокраєвий уклад життя. Пізніше, через Місіонес була проведена залізниця, і колоністи, що прибули після 1920 року, побільшили ряди цих піонірів. Тепер скількість колоністів в Місіонес переходить 10,000 душ.

Там уже існують 5 католицьких українських церков і кілька каплиць, обслуговуваних Василіянами, одна школа-захоронка сестер Василіянок і де-кілька православних церков і каплиць. В головніших колоніях — Апостолес, Трес Капонес, Азара, Сан-Хосе, Обера і Тунас приявність українського елементу дуже помітна. Часто можна почути українську мову на вулицях.

Друга хвиля емігрантів, вже зі Східної України, одбулася після 1905 року, після революції в Росії. Сюди, між іншим, прибули матроси збунтованого корабля — „Князь Потьомкін" і понад тисячу душ інших емігрантів з Волині, Поділля і Київщини. Вони залишили Рідний Край в часах найбільших утисків української культури. Вважаючи тоді себе за „руських", вони такими залишилися за нечисленними вийнятками, аж до тепер і не спромоглися створити ніяких власних культурних осередків. Анархістична організація, яку вони заснували 35 років тому під зовнішніми впливами, розпалася.

Найбільша филя української еміграції хлинула в роках від 1923 аж до вибуху другої світової війни. Скількість її часами переходила за десятку тисяч душ річно. Все це виходці з поверсальської Польщі. Зі Східної України є людей, порівнюючи, дуже мало, бо большевики, як відомо, зі свого царства нікого на волю не випускають.

Ця нова еміграція розселилася почасти по містах, де знаходила роботу по фабриках і при бюрах та домах. По всіх більших центрах є українці й існують деякі організації, або лише випадкові скупчення.

Маса українців, що прибувала до Аргентини, кинулася, одначе, до хліборобства. Дотепер для державної колонізації одкриті землі в північних провінціях: Чако, Місіонес, Сантяго дель Естеро і Формоса. В інших провінціях існує приватна парцеляція земель і їх заселення. Урядова колонізація переводиться в той спосіб, що міністерство хліборобства після побудовання залізниці в незаселених місцевостях переводить обмір земель і їх порізку на частки від 5 до 120 гектарів. При залізних стаціях лоти малі, а чим дальше в степ чи в ліс, тим вони більші.

Колоністи займають участки, які їм подобаються і загосподарюють їх без жадної заплати. По упливі кількох років, коли колоністи стануть більше менш на ноги, держава признає за землю певну невисоку ціну, розложену на рати, і дає документи власности.

Перші роки бувають переважно дуже трудні для колоністів, які з правила прибувають зі старого краю без засобів. Пізніше, гірко перебідувавши, вні якось знаходять грунт під ногами. Найтрудніша річ — це викорчувати ліс та заросслі і зробити землю придатною до управи. Друга трудність — це збут продуктів, на які немає попиту.

Підсоння тропічне, але европейці (між колоністами є багато болгар, німців, поляків, литовців, білорусів та ін.), якось привикають до жари і немає познак, щоб смертельність була вижча, як в Европі.

Хліборобство на півночі Аргентини обмежується на технічних рослинах, між якими головне місце займає бавовна. Поза тим майже на всьому просторі Північної Аргентини є можливе плекання кукурузи, фасолі, мандьоки (корнепліду), батати (також поживне коріння), тютюну, рису, гречки, а почасти жита й пшениці. В Місіонес добре росте чай і жерба — рослина, що має теїнкофеїн, як чай та кава, але смаком їм не дорівнює. Добре ростуть також овочі — цитрини, наранчі, мандарини і кісткові — персики, сливи, обрикоси.

Поза північними провінціями є українські поселенці в Мендозі, Ентре-Ріос, Санта Фе і Корріентес, але вони цілковито розпорошені. В тих провінціях є можливе плекання тих самих рослин, що і в Европі.

Південь Аргентини Патагонія, ще не одкритий для урядової колонізації. Там є великі латифундії з десятками тисяч худоби і великі незаселені простори державної землі. Бракує доріг і заселених осередків. Там випадають сніги, і підсоння більше наближається до европейського. Але надокучають вітри. В багатьох місцевостях бракує доброї води. Грунт не є дуже придатний до хліборобства. Зрештою під цим оглядом основних досліджень не робилося. В останніх часах аргентинський уряд звернув увагу на ці простори, і виробляються пляни для їх заселення. До практичного здійснення ця справа прийде лише по кількох роках.

Економічний розвиток українців іде повільно, але робить поступ. Міліонерів немає, а людей, що обертаються в сотках тисяч, є де кілька. Людей середної заможности є де кілька десятків.

Релігійне життя доперва налагоджується. Місіонські українці, як згадувалося, мають свої греко-католицькі церкви і каплиці і по колоніях; в Місіонес є також декілька православних церков і каплиць. Від кількох років до Буенос Айресу зістав призначений український священик о. Ігатій Майка ЧСВВ. При ньому зістали спроваджені до Берісса під столицею сестри Василіянки, які одкрили захоронку для дітей. Цього року закінчена будова нормальної школи, і є вигляди, що релігійне життя в греко-католиків буде успішно розвиватися. Така сама школа-захоронка сестер Василіянок функціонує в Апостолес на терр. Місіонес. Працею сестер Василіянок кермує Ігумення м. Софронія Ерделі.

В Чако релігійні православні громади між волинянами закладалися по кількох колоніях, поки жив о. Тихон Гнатюк, православний місіонар. Були навіть закуплені лоти під будову каплиць. Але вони розпалися переважно з огляду на брак священиків. Організації баптистів та інших евангелистів-сектярів тримаються й ширяться, маючи підтримку і провід ріжних біблійних місій з Півн. Америки.

(Докінчення буде).

АДРЕСИ УКРАЇНСЬКИХ ДОПОМОГОВИХ КОМІТЕТІВ В АМЕРИЦІ І В ЕВРОПІ

Злучені Держави Америки:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc., P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Бельгія:
Comite Ukrainien de Secours en Belgique, 23, rue de Industrie, Bruxelles, Belgium.

Англія:
1) Central Ukrainian Relief Bureau, 218 Sussex Gardens, Paddington, London W. 2, England.
2) Ukrainian Relief Committee in Great Britain, 188 Cheetham Hill Road, Manchester 8, England.

Італія:
Comitato Ucraino d'Assistenza ai profughi Ucraini in Italia, Passeggiata del Gianicolo 7, Roma, Italia.

Канада:
Ukrainian Canadian Relief Fund, P. O. Box 2136, Winnipeg, Man., Canada.

Аргентина:
Comite Ucranio de ayuda a las victimas de guerra, Calle Victoria 676, Buenos Aires, Argentina.

Бразилія:
Comite Ucraino de Auxilio as Victimas da Guerra, Rua Martim Afonso No. 381, Curitiba, Parana, Brazil.

ЗАГАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ:
UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St. Annex, New York 8, N. Y., U. S. A.
UKRAINIAN CANADIAN COMMITTEE
711 McIntyre Building, Winnipeg, Man., Canada.

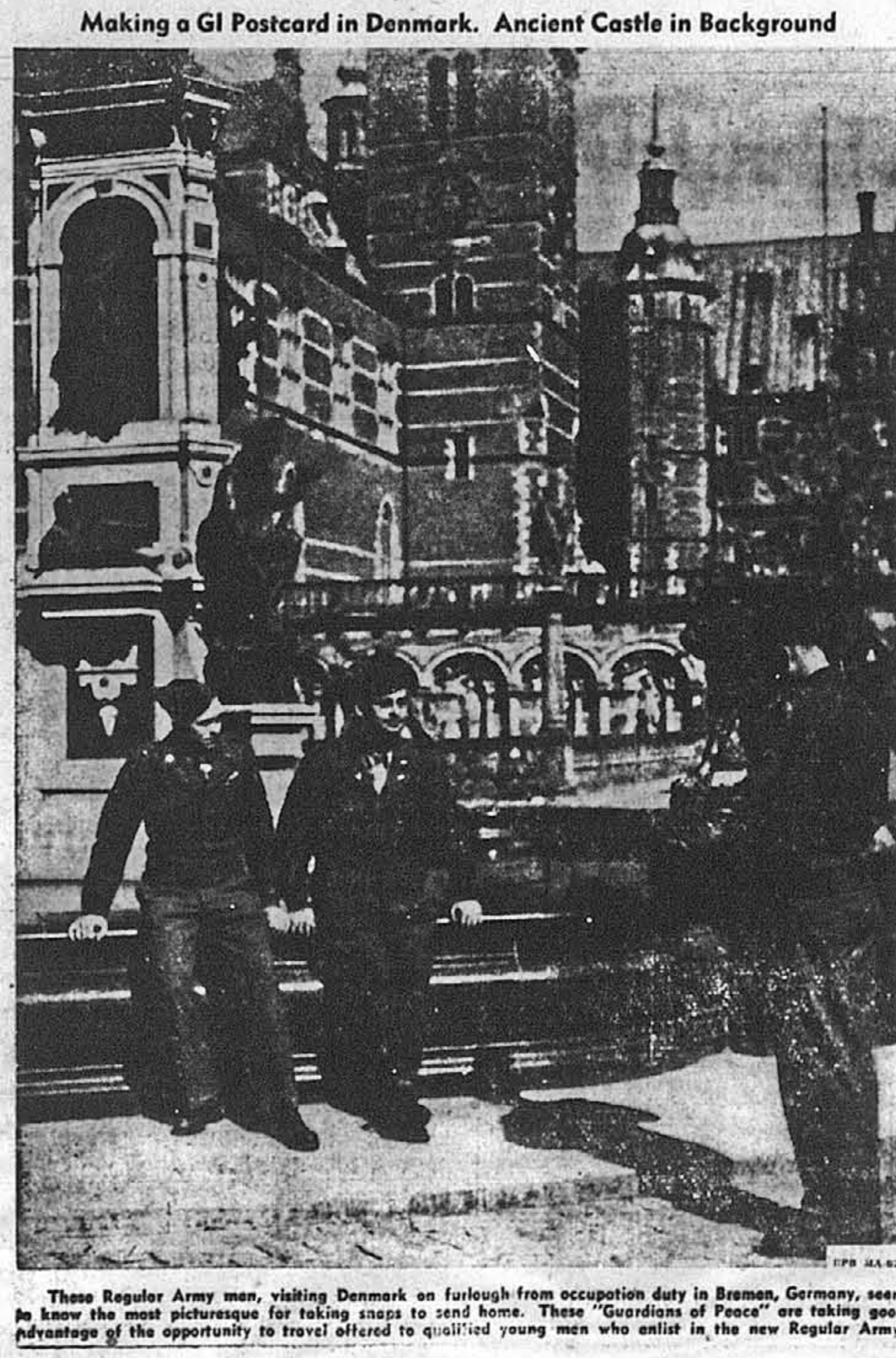
кувалися викликати серед широких мас колгоспних селян бурю патріотичного захоплення. Але одночасно підняли вони найгострішу кампанію проти тих колгоспів (переважальної більшости!), які свідомо або примушені не виконали свого обовязку нормальної здачі державі хліба.

Війна не тільки знищила технічну базу колгоспів (трактори, комбайни, моторові сільсько-господарські машини, то що), через що зменшилась продуктивність колгоспної праці, захиталась колгоспна дисципліна та зменшилась плата за робочі дні (трудодні), але й причинилась до розвитку в них всякого роду надужить, яких допускався адміністраційний апарат (крадіж колгоспного добра то що). Колгоспний селянин, не маючи господарського забезпечення в колгоспі, став всю свою працю віддавати приватній господарці на признаних йому клаптиках землі. А що вона йому не вистачала, став він нарізувати потрібну йому колгоспну землю, прилучувати її до своєї та господарити на них чисто примітивними способами. Крадежі знову колгоспного добра адміністраційним апаратом стали просто масовим явищем.

Як довго тривала війна, бол. уряд був супроти цього процесу безсильний. Коли ж війна скінчилась, справа протиакції йому з того боку стала вирішальною для всього існування сільського колективного господарства в бол. Росії. „Економія" писала в 1944 р.: „Держава упорається з цим процесом дуже скоро, коли вона дістане з загранці потрібні трактори, машини й худобу. Коли ж відбудова сільського колективного господарства буде здана на власні сили, справа її буде звязана з великими труднощами".

(Кінець буде).

Making a GI Postcard in Denmark. Ancient Castle in Background

These Regular Army men, visiting Denmark on furlough from occupation duty in Bremen, Germany, seem to know the most picturesque for taking snaps to send home. These "Guardians of Peace" are taking good advantage of the opportunity to travel offered to qualified young men who enlist in the new Regular Army.

Суп.

ЗАВІЩАННЯ ДЯДЬКА

Листопад 1940 року. Глуха, понура осінь. Січе дрібний дощ. З заходу віє шалений вітер, не віщуючи в скорім часі гарної погоди. Темні ночі огортають села. Ніхто не хоче вийти з теплої хати. Навіть оси, звинувшись в клубок, сидять по своїх будах, забуваючи за свій собачий обов'язок.

Дощ, вітер, негода. Селяни сидять в теплих хатах, та при світлі читають книжки, часописи. Другі роблять підсумки цілорічної праці, а ще інші, заслонивши щільно вікна, тихенько розмовляють.

В хаті селянина Б. Темно. Світла не видно, здається, вже всі сплять. Але, коли хто підняв би заслони вікон, то побачив би чоловіка, що сидів коло стола. Він кривоміром водив по мапі, що була розкладена на столі та іноді нотував в записнику. По часі відкладав одну з мап, брав другу, міряв та писав...

Часом кидав свій погляд на годинника, припиняв працю і пильно вслухувався. Тиша... Нарешті перервав працю, закурив цигарку і вийшов безшелесно на двір. Дощ бив в лице, стікав холодним струмком за ковнір, але він не ворушився. Довго та уважно слухав. Цигарка вже давно загасла. Не чути нічого. Село, неначе б то вимерло.

Вернувся в хату, докурив цигарку і знову глянув на годинника. Добігала одинадцята.

— „Мабуть не прийдуть" — подумав він, сідаючи до праці.

Цей чоловік, більше схожий на дівчину, як на мужчину, мав 22 роки та був окружним старшиною ОУН, „Арпад". Раніше займав посаду учителя, а від якогось часу зник зі свого села, так що і слід за ним пропав. Ще в часі гімназійної науки брав участь в революційному житті. А тепер, коли большевицько-сталінська орда захопила Галичину, йому „Троян", що впав на Сяні смертю славних, передав повіт, а опісля й округу.

„Арпад" знову запалив цигарку й глянув на годинника. — „Почекаю ще" — промовив він, і завзятіше приступив до праці.

Наближалася північ. Була глуха осіння ніч... А тимчасом з західньої сторони в напрямі Манастирська, в пітьмі ночі з'явились три тіні. Змоклі до рубця. Дорогу вибрали через поля і з трудом посувалися вперед. Дві з них високі, сильно збудовані, на плечах наплечники, в руках пістолі. Третя — багато нижча, з течкою під пахою. Вона час-до-часу зупиняється, змучена, бо Береза Картузька підірвала її сили. Це молода дівчина — на ім'я „Правда". Це дівча, вояк в спідниці. Не страхаючись дощу й болота, вона проміняла теплу хату і розкішне життя на жорстоку боротьбу з наїзником. Вона пам'ятає: — „Здобудеш українську державу, або згинеш в боротьбі за неї!"

Міцно стискаючи ручку „Мавзера", вперто йде далі. Нарешті „Правда" запитала: „Чи далеко ще до мети?" — „Ще 5 кілометрів" — відповів „Шелест".

„Лісовик" звернув голову в напрямі дівчини. Йому видався знайомий цей голос. Але в пітьмі нічого не міг доглянути. Але ж голос дуже знайомий. Де він його чув?... Передумував всілякі зв'язки та зустрічі від 1929 року. В голові пересунулась ціла низка зустрічей з різного рода людьми. Різні лиця, різні убрання, різні ролі. Виринули поліцаї, міщани, селяни, наймички, 10-літні діти, дівчата, дідусі та бабусі. Але між ними не було цього голосу...

„Щось чорніє!" — вимовила шепотом „Правда". Зупинились. Вп'ялили очі в темряву, в чорну пляму. Приготували пістолі. „Шелест" пішов наперед і переконався, що це був терновий корч, що ріс на межі. Знову поволі рушили вперед. Ще більше знайомим видався „Лісовикові" голос „Правди".

— „Друже „Правдо!" — звернувся до неї. — „Чи ви ніколи не мали зі мною зустрічі?" — „А як ваше псевдо?" — „Лісовик..." — „Ні! Не мала" — відповіла „Правда".

Вкінці „Лісовик" пригадав собі зустріч. Манастир і 8-години, обов'язкова зустріч. Треба забрати літературу, щоб на Великдень розповсюднити її по селах... На означенім місці запримітив зробленого пластунського знака остороги. Значить, місце небезпечне. Появився польський поліцай і подав якесь гасло. „Лісовик" мовчав. Він бачив, що поліцай підозрілий. Між тим, до середини церкви ввійшла гарно одягнена панночка. Вона клякнула і півголосом молилася. По словах молитви „Лісовик" виразно почув слова: „Провокація! Вийдіть з манастиря!" Він вийшов, а за ним, у віддалі 50 м., поліцай.

Цієї ночі „Лісовик" примусово „ночував" у манастирі...

Таку зустріч пригадав собі „Лісовик". Але в той час він ще не був „Лісовиком", а „Чорним".

На запит, чи зустрічалася з „Чорним" в манастирі, „Правда" відповіла „так".

Пройшов ще деякий час і, нарешті, зачули гавкання собак. З темряви виринули плями хат.

— Ми на місці — промовив „Шелест".

Легенький стукіт, двері відчинилися. На порозі стояв „Арпад". Радо вітаючись, просив до хати.

Приємне тепло охопило мандрівників. При світлі лямпи „Лісовик" переконався, що це ця сама панна, яка молилася в манастирі.

По короткій розмові „Арпад" почав видавати розпорядження. „Правда" мала йти до манастиря зайняти місце в розвідчій сітці; „Шелест" мав вернутися назад, на своє становище.

— А ви, друже „Лісовик" — говорив „Арпад" — будете мати трохи більше та поважніше завдання. Ви знаєте, що большевицькі посіпаки щораз більше і більше натискають на нас. Ось недалечко вже й зима. В Галичині зараз є до 12,000 підпільників. Населення перетяжене, розгортаються арештування, падуть жертви. Головна команда наказала перекинути частину підпільників за кордон. Наша округа дає 1,000 людей. Я висилаю вас з першою п'яткою. Ваше завдання: провірити, чи сітка добре діє, виправити всі недоліки її, і то зараз таки, на місці. За вами що-другий день йтимуть гуртки по десять осіб. У випадку якихось непередбачених труднощів на кордоні, що їх не зможете перебороти, повідоміть мене. Даю вам гроші та зв'язкового. Зв'язковий мене допитується по кличці „Сум", відгук „Сурма".

В цей час на порозі хати з'явився дижурний, який зголосив, що до села приїхала большевицька міліція. Мета приїзду невідома.

— Негайно перебратись у другий кінець села. Збираймось! — дав наказ „Арпад". За десять хвилин вирушили.

Найважнішим було пройти греблю. Іншої дороги не було. Коропець, що був звичайною маленькою річкою, тепер, підчас дощів, мав вигляд Дністра. Попереду йшов „Арпад", а далі йшли інші.

— Стій! Хто йде? — запитав хтось з темені.

— Свій! — відповів „Арпад".

До нього підійшов невідомий дядько з цього села та почав оглядати.

— Яке ваше прізвище? — питав „Арпада".

— Андрусів — відповів цей.

— Я такого не знаю... Куди й до кого йдеш?

— До брата...

— До брата? В селі „Андрусів" немає... Я, в імені радянської влади, маю право перевести обшук.

„Арпад" слухняно відкрив течку, показуючи все, що мав. Дядько оглянув, а потім, звернувши увагу на пляшку, що була в течці, запитав:

— А це що?

— Мед — злісно відповів „Арпад".

— А всетаки, чоловіче, ходім до канцелярії. Там дізнаємося хто ти, і чи дійсно „Андруси" є в селі — запропонував дядько.

— Ходім — погодився „Арпад".

Дядько зробив крок вперед, але грякнув постріл і він повалився на землю. Товариство, усунувши небезпеку, прямувало далі.

Смертельно ранений дядько був відправлений до лічниці, де вмираючи, завіщав: „Ніколи вночі не чіпай таких людей, що носять мед!"

Підпільна праця йшла спокійно далі. Селом проходили сотки підпільників, та ніхто вже більше їх не чіпав.

(„Життя в Таборі").

HEALTH HINTS

("Health Hints" is a regular contribution to this paper by The Medical Society of New Jersey. Questions should be addressed to the Office of the Society, 315 West State Street, Trenton 8, N. J.)

TAKE HEART

Heart Disease is preventable and curable. What's more, persons who have heart ailments, far from being condemned to invalidism, may, even, if they are over 40, look forward to years of comfortable, happy, constructive living.

Too many people worry over "symptoms," which in the majority of cases, examination would prove to be groundless; and too many others who actually have a heart impairment neglect to secure timely, authoritative medical advice.

By means of physical examination, including electrocardiogram and x-ray, a physician can detect abnormality in the heart muscle and make recommendations for safeguarding and restoring the health of the patient.

Moderation in all things is the foremost rule for combating high blood pressure and avoiding strain on the heart. Over-eating can be as harmful as excess smoking and drinking. Persons who are overweight should consult a physician promptly regarding diet.

Get regular rest. The heart is a marvelous mechanism that doesn't deserve the treatment which some people give it when, night after night they retire at a late hour after a full day's work, without benefit of any rest in between. A regular, reasonable bedtime, especially on workdays, with a short nap—before dinner, will give your heart the kind of break it deserves.

Don't hurry. If you're inclined to think something you are doing is important, ponder for a moment how the world would get along if it weren't done—and then take it just a bit easier. That goes for driving an automobile, too. Fast driving makes one's nerves taut, elevates the blood pressure, and burdens the heart.

Avoid worry, fear and anger. It's your own heart that is being punished if you indulge in these emotions.

The only way the vast store of modern medical knowledge can be placed at your disposal is through cooperation with your physician. If you believe you are in good health, be certain by seeing him annually for a thorough physical examination.

If examination proves that high blood pressure or a heart impairment are present, the remedies already available should dispel the gloom.

This combination of common sense by the individual with sound application of modern medical technics promises not only to remove the threat of heart ailments from countless thousands but also enables many whose lives are already threatened by this—even persons in the older age brackets—to take heart over the great new possibilities for continued happiness and comfortable living through a normal life span.

Ч. 1569. — Оборонець з повітря.

Втративши контролю над собою зі злості й заведених надій, Стренг витягнув Анну з колиби.

Несподівано дався чути голос згори: „Хто зробить щось злого цій дівчині, той згине!"

Не зважаючи на таємничу осторогу, Стренг вимірив брутальний удар на Анну...

...одначе в цій же хвилині малпочоловік зіскочив з високої галузі.